

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح الزام دولت به حمایت همه‌جانبه از افراد و مؤسسات ایرانی که از

اقدامات آمریکا متضرر شدند»

مقدمه

وزارت خزانه‌داری آمریکا و به‌طور خاص، دفتر کنترل دارایی‌های خارجی این وزارتخانه متولی شناسایی و درج اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی در لیست تحریم‌های آمریکاست. این نهاد به‌صورت دائم و برپایه اسناد حقوقی مرتبط با تحریم ایران، اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی را به بهانه‌های مختلف وارد لیست تحریم کرده است.

مشخصات طرح

شایان ذکر است که تا به حال هزاران شخص حقیقی و حقوقی ایرانی وارد لیست SDN شده‌اند و این روند همچنان ادامه دارد. همچنین ورود به لیست تحریم، منحصر به بخش یا حوزه خاص نبوده و این لیست شامل طیف گسترده‌ای از موضوعات و مصادیق می‌شود؛ این موارد عبارتند از: دستگاه‌ها و اشخاص اجرایی، انتظامی و قضایی، نیروها و مدیران حوزه نظامی و امنیتی، سازمان‌های تحقیقاتی و پژوهشی، دانشگاه‌ها، شرکت‌های عمرانی مرتبط با حوزه ساخت‌وساز، بانک‌ها و نهادهای مالی، اشخاص مرتبط با دور زدن تحریم‌ها، نفتکش‌ها و کشتی‌های بزرگ، هواپیماها و....

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:
۶۱۲

شماره چاپ:
۱۴۸۰

طبیعتاً درج نام هر شخص حقیقی و حقوقی در لیست تحریم می‌تواند تبعاتی اعم از ضرر مالی، امنیتی، تکنولوژیکی و... ایجاد کند. این تبعات ممکن است برای بعضی اشخاص در حد صفر و برای بعضی اشخاص به حدی باشد که منجر به از بین رفتن کلیه فعالیت‌ها شود.

تاریخ چاپ:
۱۳۹۸/۵/۱۲

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات

اقتصادی

سایر دفاتر:

مطالعات زیربنایی

مفاد طرح
ماده واحده - دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف است از تمامی مجموعه‌ها و مراکز علمی - تحقیقاتی، مؤسسات و دانشگاه‌هایی که در زمینه آمریکاپژوهی و مقابله با سیاست‌های استکباری و سلطه‌طلبانه به فعالیت می‌پردازند، به‌ویژه مراکز و مؤسساتی که در لیست تحریم‌های آمریکایی قرار گرفته‌اند حمایت مادی و معنوی لازم را به‌عمل آورد.

مشخصات گزارش

نقد و بررسی طرح

با توجه به آنکه در متن طرح، دولت ملزم به حمایت مادی از اشخاص و مؤسسات تحت تحریم شده و همچنین از آنجا که منبع مالی چنین حمایتی معرفی نشده است، لذا مغایر اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی است و در نتیجه اولویت اول رد کلیات است.

شماره مسلسل:
۲۴۰۱۶۶۳۱

تاریخ انتشار:
۱۳۹۸/۷/۸

اما در صورتی که دولت محترم براساس رویه عرفی، منبع مالی مورد نیاز برای چنین طرحی را معرفی کند، می‌توان اولویت دوم یعنی اصلاح طرح را پیشنهاد کرد. در ادامه نکاتی در راستای اصلاح طرح پیشنهاد می‌شود:

- در ماده واحد بین حمایت از مراکز و مؤسسات تحت تحریم آمریکا با مؤسسات فعال در حوزه آمریکا پژوهی و مقابله با سیاست‌های آمریکا خلط شده است. توضیح اینکه بسیاری از مؤسسات فعال در حوزه آمریکا پژوهی و مقابله با سیاست‌های آمریکا وارد لیست تحریم‌های آمریکا نشده‌اند و بدون مشکل در حال ادامه فعالیت هستند، لذا به نظر می‌آید این گونه مؤسسات باید از شمول این طرح خارج شوند.

- نکته دیگر آنکه نفس حمایت از اشخاص حقیقی و حقوقی مندرج در لیست تحریم‌های آمریکا امری پسندیده است، اما همان‌طور که در قسمت مقدمه بیان شد، حوزه فعالیت اشخاص تحریم شده و همچنین نوع ورود این اشخاص به لیست تحریم (اینکه با چه اتهامی وارد لیست تحریم شده‌اند و چه مجازات‌هایی علیه آنها وضع خواهد شد) متفاوت است. در نتیجه باید نوع حمایت از آنها متفاوت باشد، بنابراین ارائه حکم کلی «حمایت مادی و معنوی» از این شرکت و مؤسسات، قطعاً نتیجه مدنظر قانونگذار را به دنبال نخواهد داشت.

- براساس اصل هشتادوپنجم (۸۵) قانون اساسی، قانونگذاری شأن مجلس شورای اسلامی بوده و قابل تفویض نیست. ماده واحد مندرج در طرح مورد بحث، به گونه‌ای کلی نوشته شده است که می‌توان آن را مغایر با اصل هشتادوپنجم (۸۵) قانون اساسی دانست. برای رفع این اشکال، در انتها، پیشنهاد جایگزین ارائه شده است.

- با توجه به اینکه طرح مورد بحث از لحاظ مفهومی با قانون «الزام دولت به پیگیری جبران خسارات ناشی از اقدامات و جنایات آمریکا علیه ایران و اتباع ایرانی» قرابت دارد پیشنهاد می‌شود ماده واحد مندرج در طرح مورد بحث، به عنوان ماده جدیدی ذیل آن قانون درج شود.

- همان‌طور که در مقدمه بیان شد نوع جریمه وضع شده علیه اشخاص حقیقی و حقوقی تحت تحریم متفاوت است و طبیعتاً نوع حمایت از این اشخاص نیز باید متفاوت باشد.

پیشنهاد حکم جایگزین ماده واحد

در متن پیشنهادی ذیل، فارغ از ایراد اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی، نکات فوق لحاظ شده است:

«ماده واحد - دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف است اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی مندرج در لیست تحریم‌های آمریکا را به تناسب حوزه فعالیت این اشخاص مورد حمایت قرار دهد. مهم‌ترین مصادیق حمایت‌ها به شرح زیر خواهد بود:

- کلیه بانک‌ها و کلیه مؤسسات اعتباری غیربانکی ملزم به ادامه همکاری با اشخاص حقیقی و حقوقی تحت تحریم هستند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مسئول حسن اجرای این حکم می‌باشد.

- دولت موظف است تأمین کالاها و تجهیزات مورد نیاز دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و به‌طور کلی مراکز پژوهشی تحت تحریم را در اولویت قرار دهد.

- وزارت امور خارجه و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور موظفند با استعلام مدارک و اسناد از اشخاص حقیقی و ذی‌نفعان اشخاص حقوقی تحت تحریم نظیر هواپیماها، کشتی‌ها، مجتمع‌های پتروشیمی، بانک‌ها و... نسبت به طرح دعوی علیه آمریکا در مراجع بین‌المللی ذی‌صلاح با هدف رفع تحریم این نهادها و اشخاص اقدام کنند».

